

RP 38/2001 rd

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ett register över dem som i sitt yrke är exponerade för ämnen och processer som föranleder risk för cancersjukdom

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en lag om ett register över dem som i sitt yrke är exponerade för ämnen och processer som föranleder risk för cancersjukdomar. Den föreslagna lagen avses ersätta 1993 års lag om ett register över dem som i sitt yrke är exponerade för cancerframkallande ämnen och processer. Syftet med förslaget är att

precisera den nuvarande lagstiftningen och att lyfta de författningar på olika nivå som gäller registret till den författningsnivå som motsvarar kraven enligt personuppgiftslagen och grundlagen.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att den har antagits och blivit stadfäst.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Bestämmelser om registret över dem som i sitt yrke är exponerade för cancerframkallande ämnen och processer ingår i ett flertal författningar på olika nivå: lagen om ett register över dem som i sitt yrke är exponerade för cancerframkallande ämnen och processer (1038/1993), nedan ASA-lagen, statsrådets beslut om tobaksrök i omgivningen och avvärijande av cancerrisk i samband därmed i arbete (1153/1999) och arbetsministeriets beslut om förande av förteckning över ämnen och produkter som föranleder risk för cancersjukdom samt över arbetstagare som exponeras för dem (974/1994).

Den nuvarande registerlagstiftningen motsvarar inte till alla delar kraven enligt bestämmelserna i den nya grundlagen och i personuppgiftslagen (523/1999). Det primära målet för reformarbetet är att ändra den nuvarande registerlagstiftningen så att den motsvarar förutsättningarna enligt ovan nämnda lagar. Bestämmelserna bör med tillräckligt stor noggrannhet samlas på lagnivå och de onödiga bestämmelserna bör slopas i författningarna på lägre nivå.

I personuppgiftskommissionens betänkande (kommittébetänkande 1997:9) har också annan lagstiftning om personuppgifter varit

föremål för behandling. Kommissionen har föreslagit att ministerierna tillsammans med justitieministeriet tar itu med att omedelbart revidera speciallagstiftningen i anslutning till den fortsatta beredningen av den allmänna lag om personuppgifter som kommissionen föreslår.

2. Nuläge

2.1. Lagstiftning och praxis

Lagen om ett register över dem som i sitt yrke är exponerade för cancerframkallande ämnen och processer stiftades 1993. Bakgrunden till lagen var behovet av att få bestämmelserna om ärendet i fråga att motsvara en ändring i den dåvarande personregisterlagen (471/1987), och därför försökte man lyfta bestämmelserna om registret till lagnivå.

Registreringen grundar sig på ILO:s konvention nr 139, som Finland ratificerade den 7 april 1977 och som trädde i kraft i Finland den 5 maj 1978. Enligt artikel 3 i konventionen skall medlemsstaterna föreskriva de åtgärder som skall vidtas för att skydda arbetstagarna mot riskerna för exponering för cancerframkallande ämnen eller agenser samt upprätthålla ett system för registrering av data. Enligt en till konventionen relaterad re-

kommandation om cancer som förekommer i samband med arbete (1974, nr 147) skall myndigheterna om möjligt upprätthålla ett registersystem tillsammans med arbetsgivarna. Bestämmelser om registrering ingick i författningar på lägre nivå, bl.a. i statsrådets beslut angående tillämpning av lagen om skydd i arbete på cancerframkallande ämnen och processer (952/1975), som ersattes av statsrådets beslut om avvärjande av cancerrisk i anslutning till arbete 583/1985. Det sistnämnda beslutet ersattes med ett beslut med samma rubrik (1182/1992), vilket å sin sida ersattes med en förordning av statsrådet med samma rubrik (716/2000). Bestämmelser om registrering ingick även i arbetarskyddsstyrelsens beslut angående förande av förteckning över ämnen och produkter, vilka föranleder risk för cancersjukdom, samt över arbetstagare, som är exponerade för dem (6/1986). Sistnämnda har upphävts genom arbetsministeriets beslut om förande av förteckning över ämnen och produkter som föranleder risk för cancersjukdom samt över arbetstagare som exponeras för dem.

Genom stiftandet av lagen lyftes vissa ärenden till lagnivå, men samtidigt kvarstod exempelvis statsrådets beslut om avvärjande av cancerrisk i anslutning till arbete oförändrat till den del som gällde registrering. Arbetsministeriets beslut om förande av förteckning över ämnen och produkter som föranleder risk för cancersjukdom samt över arbetstagare som exponeras för dem har utfärdats efter lagändringen, men av dess tre paragrafer motsvarar den 1 § paragrafen bestämmelsen i lagen och är 2§, som gäller tillståndet av uppgifter, den enda paragrafen som inte finns på något annat ställe. Problemet är att bestämmelser som gäller registrering ingår i lagen, statsrådets beslut och ministeriets beslut så, att vissa saker upprepas i alla, vilket är lagtekniskt olämpligt, samtidigt som vissa saker regleras endast i en författning på lägre nivå; exempelvis bestämmelser om arbetsgivarens skyldighet att uppevara uppgifter ingår endast i det redan upphävda statsrådsbeslutet om avvärjande av cancerrisk i anslutning till arbete (1182/1992).

I det år 1999 utfärdade statsrådsbeslutet om tobaksrök i omgivningen och avvärjande av cancerrisk i samband därmed i arbete hänvi-

sas till ASA-lagen. Enligt 10 § i beslutet skall arbetsgivaren föra en förteckning över de arbetstagare som exponeras för tobaksrök i omgivningen enligt vad som närmare bestäms i ASA-lagen. En ändring av den s.k. tobakslagen (487/1999) utgjorde bakgrunden till ovan nämnda statsrådsbeslut. I 11 a § i tobakslagen konstateras att tobaksrök är ett karcinogen. Därför skall registerlagstiftningen tillämpas också när det gäller tobaksrök i miljön.

Den konvention om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter (FördrS 36/1992) som har godkänts inom Europarådet och Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter, nedan datasekretessdirektivet, ställer vissa krav när det gäller nivån för den lagstiftning som avser skyddet för personuppgifter. När Regeringsformen ändrades 1995 fogades till den en bestämmelse enligt vilken det angående skydd för personuppgifter stadgas närmare i lag. Bestämmelsen hänvisar till behovet av att genom lagstiftningen trygga individens rättsskydd och skyddet för den personliga integriteten vid behandlingen, registreringen och användningen av personuppgifter. Bestämmelsen hänvisar inte endast till personuppgiftslagen, utan den förutsätter över huvud taget legislativa arrangemang när det gäller skyddet för personuppgifter. Riksdagens grundlagsutskott har konstaterat att till de frågor som utifrån bestämmelsen om de grundläggande fri- och rättigheterna absolut bör regleras hör åtminstone syftet med registreringen, de registrerade uppgifternas innehåll, ändamålen för vilka uppgifterna får användas inbegripet uppgifternas tillförlitlighet och deras förvaringstider samt den registrerades rättsskydd. Den adekvata utgångspunkten är strävan att så detaljerat som möjligt reglera omständigheterna gällande skyddet för personuppgifter redan på lagnivå (GrUU 14/1998 rd). Den nya grundlagen innehåller motsvarande bestämmelse (10 §) om skyddet för personuppgifter.

I personuppgiftslagen som ersatte personregisterlagen definieras bl.a. personregister och registeransvarig. Enligt det logiska regis-

terbegreppet anses till ett och samma personregister höra alla de uppgifter som används i samma sammanhang, oberoende av hur och var de har registrerats. Med registeransvarig avses en eller flera personer, sammanslutningar, inrättningar eller stiftelser för vilkas bruk ett personregister inrättas och vilka har rätt att förfoga över registret eller vilka enligt lag ålagts skyldighet att föra register.

2.2. Den internationella utvecklingen och lagstiftningen i utlandet

Registreringen av personer som under sin yrkesutövning är exponerade för cancerframkallande ämnen grundar sig på ILO:s konvention nr 139, som Finland ratificerade den 7 april 1977 och som trädde i kraft i Finland den 5 maj 1978. Utöver Finland har följande länder ratificerat konventionen: Afghanistan, Argentina, Bosnien och Hercegovina, Brasilien, Danmark, Ecuador, Egypten, Frankrike, Guinea, Guyana, Irak, Irland, Island, Italien, Japan, Jugoslavien, Kroatien, Nicaragua, Norge, Peru, Schweiz, Slovakien, Slovenien, Sverige, Syrien, Tjeckien, Tyskland, Ungern, Uruguay och Venezuela.

2.3. Bedömning av nuläget

Mot bakgrunden av grundlagen och personuppgiftslagen kan den nuvarande lagstiftningen gällande register över dem som är exponerade för ämnen och processer som föranleder risk för cancersjukdom betraktas som delvis bristfällig och oklar. För det första förutsätter bestämmelsen i grundlagen ett klarläggande av den redan tidigare nämnda nuvarande lagstiftningsnivån (lag – statsrådsbeslut – ministeriebeslut). I den nuvarande lagen saknas dessutom vissa sådana faktorer – bl.a. tiderna för förvarande av registeruppgifter – som borde regleras på lagnivå. De bestämmelser som anges på lagnivå måste vara tillräckligt noggranna.

Den nuvarande lagstiftningen utgår ifrån att arbetsgivaren skall föra en förteckning och årligen lämna uppgifterna på en blankett eller motsvarande till arbetarskyddsdistriktet. Arbetarskyddsdistriktet sänder för sin del uppgifterna vidare till den registeransvariga. Enligt personuppgiftslagen får persondatabaser

inte göras upp utan giltiga skäl. Det är nu oklart om de förteckningar som förs av varje distriktsmyndighet för arbetarskyddet skall anses utgöra separata persondatabaser, vid sidan av vilka det finns ett riksomfattande ASA-register, eller om det är fråga om ett enda register. Ett personregister kan bestå av dels ett ADB-baserat register, dels av t.ex. en kombination av ADB-baserade uppgifter och blanketter eller dylikt. Det saknas bestämmelser om hur sådana blanketter skall förvaras och förstöras.

Enligt lagen är ministeriet registeransvarigt och det kan i sin tur överlåta upprätthållandet av registret till Institutet för arbetshygien. Utgångspunkten för personuppgiftslagen är att den registeransvarige i sista hand svarar för t.ex. uppfyllandet av aktsamhetsplikten, planeringen av användningen av registret, felfrihetskravet gällande registret, uppgörandet av en registerbeskrivning, informerandet av de registrerade och skyddandet av uppgifterna samt att den registeransvarige svarar för att begäran om insyn och begäran om rättelse görs hos den registeransvarige. I praktiken har Institutet för arbetshygien svarat för registerföringen på ett mycket självständigt sätt. Relationen och arbetsfördelningen mellan ministeriet och Institutet för arbetshygien har dock inte reglerats tillräckligt exakt på lagnivå.

Institutet för arbetshygien och Cancerregistret har år 1999 gjort en utredning om ASA-registrets verkningar på arbetsplatserna samt om de till registret anmälda arbetstagarernas cancerrisk (ASA-rekisterin vaikutukset työpaikoilla ja rekisteriin ilmoitettujen työntekijöiden syöpävaara, Helsinki 1999). Utredningen visar att registersystemet fungerar bra och att systemet anses vara i stort sett tillfredsställande. Det är inte nödvändigt att i samband med lagreformen företa ändringar som avser uttryckligen de organisatoriska aspekterna på registret.

3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

Det primära målet för propositionen är att ändra den nuvarande registerlagstiftningen så att den motsvarar kraven enligt grundlagen och personuppgiftslagen. Bestämmelserna

borde med tillräcklig exakthet samlas på lagnivå och samtidigt borde de överlappande bestämmelserna slopas i författningarna på lägre nivå.

Det föreslås att man på lagnivå bestämmer om målet för registreringen, innehållet i fråga om de personuppgifter som registreras, de användningsändamål som tillåts i fråga om uppgifterna inklusive utlämnande av uppgifter, tiden för förvaring av uppgifter i ett personregister samt de registrerades rättsskydd.

Vidare föreslås att det på lagnivå bestäms också om den ställning som arbetsgivaren och distriktsmyndigheten för arbetarskyddet har i egenskap av innehavare av registrerade uppgifter samt om arbetsgivarens och ovan nämnda distriktsmyndighets skyldighet att lämna uppgifter som skall registreras. Vidare bör det bestämmas om förvaringen och förstöringen av de blanketter som används vid förmedlingen av uppgifter. Förhållandet mellan den registeransvarige, dvs. ministeriet, och den som upprätthåller registret, dvs. institutet för arbetshygien, samt bestämmandet av skyldigheterna mellan dem bör anges exaktare på lagnivå och därvid bör beaktas de skyldigheter som den registeransvarige i enlighet med personuppgiftslagen har med avseende på den som upprätthåller registret.

För klarhetens skull föreslås då den nuvarande lagen är kort att den upphävs och att en ny lag stiftas. För förhindrande av överlappande lagstiftning föreslås vidare att arbetsministeriets beslut om förande av förteckning över ämnen och produkter som föranleder risk för cancersjukdom samt över arbetstaga-

re som exponeras för dem upphävs. De element som ingår i beslutet skall enligt förslaget regleras på lagnivå.

4. Propositionens verkningar

4.1. Verkningar för medborgarna

De registrerades rättigheter förbättras i och med att lagstiftningen blir klarare.

4.2. Ekonomiska verkningar

I jämförelse med den nuvarande ASAlagen innehåller den föreslagna lagen inte reformer som bedöms ha betydande ekonomiska verkningar.

4.3. Verkningar i fråga om förvaltningen

Avsikten är att förvaltningsorganisationen i fråga om ASA-registret kvarstår oförändrad.

5. Förberedning av frågan

Lagförslaget har beretts i samarbete med Institutet för arbetshygien, de mest representativa arbetsmarknadsorganisationerna och arbetarskyddsdistrikten. I frågan har man fått utlåtanden av dataombudsmannens byrå, justitieministeriet, Olycksfallsförsäkringsanstaltens Förbund och delegationen för arbetarskydd beträffande kemiska ämnen, i vilken myndigheterna, sakkunniginrättningarna och arbetsmarknadsorganisationerna inom området är representerade.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

1 §. *Syftet med registret.* I den föreslagna 1 § ingår en definition på och anges syftet med det register (ASA-registret) som upprätthålls i fråga om dem som i sitt yrke är exponerade för ämnen och processer som föranleder risk för cancersjukdom. Den föreslagna paragrafen har i huvudsak samma utformning som 1 § i den nuvarande lagen. Det föreslås dock att forskningssyftet fogas till de syften som anges i paragrafen.

2 §. *Källor och innehåll.* Den föreslagna paragrafen har i huvudsak samma innehåll och utformning som motsvarande paragraf i den nuvarande lagen. Det föreslås att i 1 mom. skall ingå med en bestämmelse om att i arbetsgivarens förteckning skall antecknas uttryckligen de arbetstagare som exponeras för agenser som föranleder risk för cancersjukdomar i betydligt högre grad än sådana personer som inte är speciellt utsatta för sådana agenser. Bestämmelsen grundar sig på att en stor del av arbetstagarna i viss ut-

sträckning exponeras för olika agenser, men att exponeringsnivån och risknivån är så små att alla arbetstagare inte behöver registreras. Exponeringsnivån bör relateras till normalbefolkningen och inte till sådana personer som på grund av t.ex. en fritidssysselsättning blir utsatta för agenserna i fråga.

För att kunna följa, övervaka och förbättra arbetarskyddet på arbetsplatsen behöver arbetsgivaren i sin verksamhet uppgifter om dels de ämnen som används och förekommer på arbetsplatsen och som föranleder risk för cancersjukdom, dels de produkter som innehåller något sådant ämne. Arbetsgivarens skyldighet att föra förteckning och datainnehållet föreslås vara desamma som i den nuvarande lagen, men dessutom föreslås att man på grundval av 19 § i det redan upphävda statsrådsbeslutet om avvärjande av cancerrisk i anslutning till arbete (1182/1992) tar in ett omnämmande av den uppmätta exponeringsnivån, om denna uppgift är tillgänglig. Med uppmätt mängd avses i detta sammanhang, beroende på agens, också exponeringens varaktighet. Detta gäller bl.a. vid mätningen av den mängd tobaksrök som omgivningen utsätts för.

Det föreslagna 2 mom. skall på samma sätt som den nuvarande lagen innehålla en bestämmelse om att arbetstagarna och deras representanter skall informeras om att förteckningen förs. Under perioden 1979—1998 har ca 60 000 personer registrerats. För närvarande registreras ca 16 000 personer årligen. I och med att också tobaksröken ingår i de faktorer som utsätter omgivningen för cancerrisk, kommer de registrerades antal att stiga till ca 31 000 personer årligen. Om alla de fall som är relaterade till trädamm registreras i framtiden kan antalet registrerade stiga till t.o.m. 70 000 personer årligen. Till följd av det höga antalet registreringar är det klarast om informeringen sköts på åtgärd av arbetsgivaren.

Enligt det föreslagna 3 mom. skall ministeriet ha rätt att ge en förordning om de uppgifter som skall registreras och om lämnandet av dessa. Till sist hänvisas till statsrådets förordning om avvärjande av cancerrisk i anslutning till arbete, i vilken föreskrivs om påvisande av exponering i allmänhet.

3 §. *Lämnande av uppgifter till centralre-*

gistret samt bestämmelser om den registeransvarige. Enligt den nuvarande lagen skall de av arbetsgivaren insamlade uppgifterna på det sätt som ministeriet bestämmer tillställas distriktsmyndigheten för arbetarskyddet, som i sin tur vidarebefordrar uppgifterna till det riksomfattande ASA-register som ministeriet för. Enligt förslaget har 1 mom. delvis samma innehåll som i den nuvarande lagen. I arbetsministeriets beslut om förande av förteckning över ämnen och produkter som föranleder risk för cancersjukdom samt över arbetstagare som exponeras för dem bestäms när och i vilken form arbetsgivaren skall tillställa distriktsmyndigheten för arbetarskyddet uppgifterna i förteckningen. Det föreslås att denna bestämmelse lyfts upp till lagnivå. I 1 mom. föreslås dessutom en bestämmelse om arbetsgivare som upphör med sin verksamhet. Dessa arbetsgivare skall när verksamheten upphör tillställa distriktsmyndigheten för arbetarskyddet de uppgifter som inte levererats för det innevarande året. I övriga fall skall arbetsgivaren förvara uppgifterna tills de har sänts till registret.

Distriktsmyndigheterna för arbetarskyddet behöver vissa registeruppgifter när de sköter inspektions- och rådgivningsverksamhet som hänför sig till ASA-ärendena. Distriktsmyndigheten behöver dock inte för sin verksamhet förteckningar innehållande enskilda personuppgifter, utan för dess egen verksamhet räcker det att myndigheten har möjlighet att förvara de uppgifter som ingår i punkterna 1—5 i den förteckning som nämns i 2 §. För att det inte skall uppstå personuppgiftsregister i onödan eller utan giltig orsak föreslås att 1 mom. skall innehålla en bestämmelse om de uppgifter som distriktsmyndigheten kan registrera för egen del.

Det föreslås att 2 mom. innehåller en bestämmelse om den registeransvarige. Enligt förslaget skall, på motsvarande sätt som i den nuvarande lagen, det ansvariga ministeriet vara registeransvarigt och det kan i sin tur ge institutet för arbetshygien i uppgift att föra ASA-registret. I det föreslagna 2 mom. bestäms närmare om förhållandet mellan ministeriet och institutet för arbetshygien. Institutet för arbetshygien, som upprätthåller registret och använder registeruppgifterna, har en mycket självständig ställning. Institutet

granskar, kodar och lagrar ASA-blanketterna, upprätthåller ASA-registerdatabasen, producerar de årspublikationer och statistiska utredningar som behövs för utvecklande av verksamheten, producerar förhandsfyllda ASA-blanketter för arbetsplatserna, bedriver forskning som hänför sig till ASA-registret och iakttar exponeringssituationen. Enligt personuppgiftslagen svarar den registeransvarige för att de införda uppgifterna är korrekta samt för att registreringen och användningen har laga grund vid skötseln av de egna åliggandena. I praktiken har ministeriet delegerat kompletterandet av bristfälliga uppgifter från arbetsgivarna till distriktsmyndigheterna för arbetarskyddet. Enligt lagförslaget skall ministeriet dessutom ha rätt att utfärda närmare föreskrifter i ärenden som hänför sig till registret, bl.a. användningen av registeruppgifter och utlämnandet av sådana uppgifter.

4 §. *Utlämnande av uppgifter.* Enligt personuppgiftslagen gäller i fråga om rätten att få uppgifter ur myndigheternas personregister och om annat utlämnande av personuppgifter ur dessa personregister vad som föreskrivs om offentlighet för myndighetshandlingar. Dessa saker regleras i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), nedan offentlighetslagen, och annanstans i lagstiftningen. I fråga om behandlingen av känsliga uppgifter tillämpas däremot personuppgiftslagen. Eftersom de uppgifter – också personbeteckningar – som förs in i ASA-registret inte i personuppgiftslagen definieras som känsliga uppgifter, måste man i fråga om utlämnandet av registeruppgifter tillämpa offentlighetslagen. Huvudregeln i sistnämnda lag är offentlighetsprincipen, enligt vilken myndighetshandlingar är offentliga, om inte något annat bestäms särskilt i offentlighetslagen eller i någon annan lag.

Personuppgiftslagen innehåller noggranna bestämmelser om behandlingen av personbeteckningen, men enligt offentlighetslagen är personbeteckningen i huvudsak en offentlig uppgift. Till de handlingar som enligt lagen skall hemlighållas hör de handlingar som innehåller yrkes- och affärshemligheter. Bl.a. kemikalielagen (744/1989) innehåller bestämmelser om myndigheternas tystnadsplikt

då en verksamhetsidkare anmäler ett nytt ämne och samtidigt lämnar uppgifter som är att betrakta som affärs- och yrkeshemligheter. I lagen har också definierats vilken typ av uppgifter som dock inte kan anses ingå i de sekretessbelagda affärs- och yrkeshemligheterna. Myndigheterna avgör på basis av den gällande lagstiftningen från fall till fall om en uppgift har karaktären av företagshemlighet.

För att personuppgifterna i ASA-registret inte skall kunna användas i fel syfte och för att den arbetarskyddsavsikt som vid registreringen gäller den enskilda individen inte skall försvaga den registrerades integritetsskydd, bör i lagens 4 §, på motsvarande sätt som i den nuvarande ASA-lagen, ingå noggranna bestämmelser om till vem och för vilka ändamål de registrerade personuppgifterna på begäran får lämnas ut.

Enligt det föreslagna 1 mom. skall en försäkringsanstalt, för beviljande av förmåner till personer som är exponerade för ämnen som medför risk för cancersjukdom, ha rätt att på begäran få uppgifter samt en myndighet ha rätt att få uppgifter för en arbetarskyddsutredning eller för fattande av ett arbetarskyddsbeslut. Enligt förslaget får uppgifter lämnas ut endast i den omfattning som uppgifterna är av betydelse för avgörandet av ärendet. Distriktsmyndigheten för arbetarskyddet behöver i praktiken exponeringsuppgifter bland annat då man utreder en yrkesjukdom eller då man av distriktet begär en retroaktiv utredning om arbetsmiljöförhållandena. Det kan i dessa fall vara nödvändigt att intervjua den exponerade arbetstagaren eller personer som samtidigt arbetat på arbetsplatsen i fråga. Utöver detta har den som saken gäller rätt att, om han så önskar, lämna uppgifter som gäller honom själv till en utomstående instans.

I 4 § 2 mom. i den nuvarande lagen ingår en särskild bestämmelse om utlämnande av uppgifter till institutet för arbetshygien. Eftersom institutet för arbetshygien har upprätthållit ASA-registret och i det sammanhanget har producerat de årspublikationer och statistiska utredningar som behövs för utvecklande av verksamheten och då institutet samtidigt bedriver forsknings- och utredningsverksamhet, förutsätts att det i lagen in-

går en fullmakt att lämna ut uppgifter. En bestämmelse om detta föreslås ingå i 4 § 2 mom.

5 §. *Förvaringstid.* Enligt 34 § personuppgiftslagen skall ett personregister som inte längre behövs för den registeransvariges verksamhet förstöras, om det inte särskilt bestäms att de registrerade uppgifterna skall bevaras. Om de registrerade uppgifterna inte förstörs skall de överföras till ett arkiv. I fråga om förvaring av register som hänför sig till en myndighets verksamhet tillämpas arkivlagen (831/1994). I 5 § i den föreslagna lagen anges hur länge uppgifterna förvaras i centralregistret och hur länge de blanketter som används vid förmedlingen av uppgifter skall förvaras. En arbetstagare som har exponerats för cancerframkallande ämnen i sitt yrke kan insjukna i cancer först efter en mycket lång tid, t.o.m. efter många årtionden. Det är viktigt att uppgifterna förvaras i ASA-registret tillräckligt länge, eftersom man då kan följa och bedöma registrets eventuella verkningar när det gäller dels frekvensen cancersjukdomar bland arbetstagarna, dels arbetsgivarnas förebyggande åtgärder.

6 §. *Tillsyn.* Paragrafen innehåller en bestämmelse om vilken instans som i fråga om arbetsgivarens skyldigheter skall övervaka att den i propositionen föreslagna lagen följs. Det föreslås att vederbörande distriktsmyndighet för arbetarskyddet skall vara tillsynsinstans. I distriktsmyndighetens tillsynsuppgifter skall bl.a. ingå att hos arbetsgivarna samla in uppgifter som saknas i registret och att övervaka att de enskilda arbetsgivarna för förteckningar på behörigt sätt.

7 §. *Straff.* Det föreslås att i paragrafen bestäms om straff i det fallet att arbetsgivaren eller dennes företrädare uppsåtligen eller av

oaktsamhet underlåter att fullgöra sin i 3 § angivna skyldighet att till vederbörande distriktsmyndighet för arbetarskyddet lämna de årliga uppgifter som ingår i förteckningen enligt 2 §. I paragrafen föreslås att den som underlåtit att fullgöra nämnda skyldighet skall dömas till böter för förseelse vad gäller skyldigheten att lämna uppgifter.

8 §. *Tillämpning av andra bestämmelser.* Den föreslagna paragrafen innehåller bestämmelser om att personuppgiftslagen och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet skall tillämpas.

9 §. *Närmare bestämmelser.* Närmare bestämmelser om verkställigheten av lagen kan enligt förslaget utfärdas genom förordning av statsrådet.

10 §. *Ikraftträdande.* Enligt förslaget innehåller 1 mom. den gängse ikraftträdelsebestämmelsen. I det föreslagna 2 mom. upphävs arbetsministeriets beslut om förande av förteckning över ämnen och produkter som föranleder risk för cancersjukdom samt över arbetstagare som exponeras för dem, eftersom dessa bestämmelser skall tas in i den nu föreslagna lagen. Enligt den föreslagna bestämmelsen i 3 mom. får åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter vidtas innan lagen träder i kraft.

2. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter att den har antagits och blivit stadfäst. Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får dock vidtas innan lagen träder i kraft.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ett register över dem som i sitt yrke är exponerade för ämnen och processer som föranleder risk för cancersjukdom

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Syftet med registret

För övervakning av dem som i sitt yrke är exponerade för ämnen och processer som föranleder risk för cancersjukdom samt i sjukdomsförebyggande syfte och i forskningssyfte upprätthålls förteckningar, som förs av arbetsgivarna var för sig, och ett riksomfattande register, nedan ASA-registret, enligt vad som bestäms i denna lag.

2 §

Källor och innehåll

Arbetsgivaren skall föra en förteckning över agenser som används och förekommer på arbetsplatsen och som föranleder risk för cancersjukdom samt över produkter som innehåller sådana agenser och över arbetstagare som i sitt arbete exponeras för nämnda agenser i betydligt högre grad än sådana personer som inte i särskild mån exponeras för sådana agenser. I arbetsgivarens förteckning skall för varje arbetsavdelning och kalenderår antecknas

- 1) uppgifter om arbetsgivaren,
- 2) ämnen som används och förekommer och som föranleder risk för cancersjukdom,
- 3) produkter som innehåller ett ämne som föranleder risk för cancersjukdom och dessa produkters årliga användningsmängder,
- 4) användningssättet för ämnen som föran-

leder risk för cancersjukdom eller andra orsaker till exponeringen för ämnet,

5) den uppmätta exponeringsnivå som arbetstagarna utsätts för, om uppgift därom finns,

6) de exponerade arbetstagarnas namn, personbeteckningar och yrken samt grunderna för exponeringsuppgiften.

Arbetsgivaren skall informera arbetstagarna och deras representanter om att förteckningen förs.

Beträffande de uppgifter som skall registreras och lämnandet av dessa bestäms närmare genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet, nedan ministeriet. Om påvisande av exponering i allmänhet föreskrivs i statsrådets förordning om avvärjande av cancerrisk i anslutning till arbete (716/2000).

3 §

Lämnande av uppgifter till centralregistret samt bestämmelser om den registeransvarige

Arbetsgivaren skall med en av ministeriet utgiven blankett eller på annat motsvarande sätt senast den 31 mars det därpå följande året eller, om arbetsgivaren före det upphör med sin verksamhet, när verksamheten upphör, tillstålla vederbörande distriktsmyndighet för arbetarskyddet de årliga uppgifter som ingår i förteckningen enligt 2 §. Distriktsmyndigheten för arbetarskyddet vidarebefordrar uppgifterna till det ASA-register som ministeriet för. Distriktsmyndigheten

kan med tanke på sin tillsynsuppgift för egen del registrera de uppgifter som ingår i den av arbetsgivaren ingivna förteckningen, dock inte de personuppgifter som avses i 2 § 1 mom. 6 punkten.

Ministeriet kan ge Institutet för arbetshygien i uppgift att föra ASA-registret. Ministeriet övervakar upprätthållandet av registret, och ministeriet har rätt att utfärda närmare föreskrifter i ärenden som hänför sig till registret.

4 §

Utlämnande av uppgifter

Över arbetstagare som är exponerade för ämnen och processer som medför risk för cancersjukdom får arbetsgivaren lämna ut uppgifter ur den i 2 § avsedda förteckningen och ministeriet ur ASA-registret till försäkringsanstalter endast för beviljande av förmåner för arbetstagaren eller till arbetarskyddsmyndigheterna för arbetarskyddsutredning eller för fattande av arbetarskyddsbeslut. Uppgifter kan lämnas ut endast på begäran av nämnda instanser och i den omfattning som uppgifterna är av betydelse för avgörandet av ärendet.

Den registeransvarige kan utan hinder av sekretessbestämmelserna lämna ut uppgifter som avses i 2 § till Institutet för arbetshygien eller andra instanser för forskning och utvecklingsarbete som gäller växelverkan mellan arbete och hälsa samt arbetarskydd och företagshälsovård.

5 §

Förvaringstid

Den registeransvarige skall förvara registeruppgifterna i ASA-registret i 80 år från det att den sista uppgiften infördes. De blanketter som använts vid förmedlingen av uppgifter skall den registeransvarige förvara i 10 år från det att blanketten har anlänt till den registeransvarige. Registerns uppgifter som behövs för utvärdering och uppföljning av verkningarna eller som av andra skäl är värdefulla som källmaterial för forskning förvaras dock varaktigt enligt vad arkivverket be-

stämmer särskilt.

6 §

Tillsyn

I fråga om arbetsgivarens skyldigheter övervakar den behöriga distriktsmyndigheten för arbetarskyddet efterlevnaden av denna lag.

7 §

Straff

En arbetsgivare eller företrädare för denne som uppsåtligt eller av oaktsamhet underlåter att fullgöra sin skyldighet att lämna uppgifter enligt 3 § skall för *förseelse i fråga om skyldigheten att lämna uppgifter* dömas till böter.

8 §

Tillämpning av andra bestämmelser

På ASA-registret tillämpas förutom denna lag det som bestäms om behandling av personuppgifter.

9 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om verkställigheten av denna lag kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

10 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den .
Genom denna lag upphävs lagen den 26 november 1993 om ett register över dem som i sitt yrke är exponerade för cancerframkallande ämnen och processer (1038/1993) och arbetsministeriets beslut av den 11 november 1994 om förande av förteckning över ämnen och produkter som föranleder risk för cancersjukdom samt över arbetstagare som exponeras för dem (974/1994). Övriga författningar

och bestämmelser eller avtal som grundar sig på den lag och det beslut som upphävs är fortfarande i kraft tills de upphävs eller annat överenskoms om dem. Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Helsingfors den 20 april 2001

Republikens President

TARJA HALONEN

Minister Jan-Erik Enestam